

Grupul cultural Gornea – Orlești în sud-vestul Olteniei

Gabriel Crăciunescu•

Summary: The Gornea-Orlești cultural group in southwestern Oltenia

The Gornea-Orlești cultural group is quite well known in Banat and Transylvania. In Oltenia, the materials of this cultural group appeared in quite a few archaeological sites, but a good part of these discoveries were attributed to the Verbicioara culture. This situation is encountered in the south of Oltenia. In the north-east of the province, numerous discoveries have been correctly framed and most sites with such discoveries are known here.

In the south-west of Oltenia, the Gornea-Orlești materials appeared on the archaeological sites of Ostrovul Corbului, Bucura and Dobra. Such materials have also been discovered in some of the surface researches such as those from Breznița de Ocol and Crivina.

Keywords: Gornea-Orlești group, southwest Oltenia

Pe baza materialelor dintr-un bordei de la Gornea-Vodneac, V. Boroneanț a definit un nou aspect al epocii bronzului, caracterizat printr-o ceramică decorată cu scrijelituri (*Besenstrich*), impresiuni textile (*Textilmuster*), ornament executat cu măturica, șir de înțepături, imprimarea unui instrument cu vârf triunghiular, sau câteva fragmente decorate cu pieptănul (*Kammstrich*)¹. Materiale asemănătoare au fost descoperite și în nord-estul Olteniei la Orlești-Sâlea în 1968 și 1970 iar la Ocnele Mari-Zdup în 1976². În felul acesta grupul cultural a fost denumit Gornea-Orlești.

Acest grup cultural este mai puțin cunoscut din cercetări arheologice desfășurate în sudul Olteniei. Originea lui trebuie căutată în vest, într-o zonă care cuprinde estul Slovaciei, nordul și nord-estul Ungariei și Serbia³. Ceramica striată și textilă este o componentă de bază în culturile Hatvan⁴ și Nagyrév târziu⁵. În Slovacia, într-un nivel aparținând epocii bronzului din situl unu de la Barca, lângă Košice, au fost descoperite statuete antropomorfe decorate cu linii realizate din puncte⁶.

Pe baza cercetărilor din ultima vreme, s-a exprimat părerea că această ceramică pătrunde prin Banat de unde, pe cursul Mureșului, se răspândește în sud-estul Transilvaniei. În sprijinul acestei ipoteze este menționat faptul că în acel moment se cunoșteau doar trei descoperiri în Oltenia⁷. Privitor la direcția de pătrundere a acestui grup cultural în Oltenia există o părere exprimată de mai mult

• Dr., arheolog expert, Drobeta Turnu-Severin, e-mail: gabriel_craciunescu@yahoo.com

¹ Boroneanț 1971, pp. 5-12; Roman 1985, p. 120.

² Petre-Govora 1995, p. 38.

³ Roman 1984, p. 272.

⁴ Kalicz 1984, Pl. LII/16; LIII/3, 7, 8; LIV/13-16.

⁵ Schreiber-Kalicz 1984, Pl. XLV/9; XLVIII/8, 10; L/108.

⁶ Hájek 1957, Fig. 4, 5, 6/1.

⁷ Popa 1998, p. 75.

tip⁸ și cu care suntem de acord. Petre-Govora considera că această pătrundere în Oltenia se realizează pe valea Dunării și valea Oltului. Este cunoscut faptul că din Banat au pătruns în Oltenia și invers, populații care au adus cultura lor materială. Ne referim doar la cultura Sălcuța⁹ care pătrunde din Oltenia în Banat și cultura Žuto Brdo – Gârla Mare care trece din vestul în estul Porților de Fier. Ar mai trebui luat în seamă și faptul că într-o regiune sau alta gradul de cercetare al epocii bronzului diferă foarte mult. Și atunci este firesc să fie cunoscute mai multe sau mai puține situri ale acestui grup cultural în unele regiuni.

H. Ciugudean consideră că în teritoriul intracarpatic se răspândește stilul ceramic caracterizat de impresiuni textile și striuri. Acest proces de uniformizare pregătește trecerea la Bronzul mijlociu¹⁰. Cu mult timp în urmă P. Roman spunea că orizontul ceramic decorat cu măturica poate forma etapa a III-a a Bronzului timpuriu din România și reprezintă baza pe care se vor forma culturile Tei, Verbicioara, Periam, Otomani propriu zis cât și Wietenberg¹¹.

Discutând descoperirile de la Iernut și Uioara de Jos caracterizate printr-o ceramică decorată cu impresiuni gen „scoarță de copac”, H. Ciugudean consideră că acestea sunt cele mai vechi¹².

În Transilvania asemenea descoperiri sunt semnalate în diferite situri: Otomani-Cetățuie¹³, Medieșul Aurit-Ciuncaș¹⁴, Ciumești¹⁵, etc. Din Banat amintim descoperirile de la Foeni-Cimitirul ortodox¹⁶, Gornea-Vodneac¹⁷ și Valea Timișului-Rovină¹⁸.

În 1996 M. Nica considera că există două faze de dezvoltare ale aspectului Gornea-Orleși. Prima fază este caracterizată printr-o ceramică de dimensiuni relativ mari, lucrate dintr-o pastă cu un conținut mare de cioburi și rocă pisată. Cea de a doua etapă o exemplifică prin fragmente pe care, pe lângă elemente din prima fază, se află grupuri de incizii dispuse ordonat¹⁹.

În 1997 M. Gumă a reluat această teorie. El se referea la zona Banatului și considera că manifestările de tip Gornea-Orlești din Banat pot fi divizate în două orizonturi cronologice. Unul mai timpuriu caracterizat prin asocierea ceramicii *Besenstrich* și *Textilmuster* reprezentat prin descoperirile de la Foeni-Sălaș și Cimitirul ortodox, Giroc-Mescal, Valea Timișului-Rovină, în care pot fi incluse și descoperirile de la Ocnele Mari-Zdup²⁰. Așezările de la Orlești, Gornea-Vodneac și

⁸ Petre-Govore 1995, p. 41.

⁹ Radu 2002.

¹⁰ Ciugudean 2021, p. 60.

¹¹ Roman 1985, p. 120.

¹² Ciugudean 1996, p. 112.

¹³ Horedt și colab. 1962, Fig. 4/3. Popa 22222, p. 71.

¹⁴ Bader, Dumitrașcu 1970, p. 130, Fig. 5.

¹⁵ Ordentlich, Kacsó 1970, pp. 6-61.

¹⁶ Gogâltan 1993, pp. 51-64; Gogâltan 1995, pp. 55-79; Gumă 1997.

¹⁷ Boroneanț 1971; Lazarovici, Săcărin 1979.

¹⁸ Petrovsky, Gumă 1979, pp. 53-110.

¹⁹ Nica 1996, pp. 19-20.

²⁰ Gumă 1997, p. 28, 30.

Ostrovul Corbului-*sectorul B* sunt considerate a reprezenta o etapă târzie a grupului Gornea-Orlești. Acest al doilea orizont se datora faptului că pe lângă ceramica *Besenstrich* și *Textilmuster* apar și elemente de decor care ulterior vor fi specifice culturilor locale din Bronzul mijlociu. Pentru sud-vestul Transilvaniei, unde sunt numeroase descoperiri, se consideră că sfârșitul etapei a III-a a Bronzului timpuriu este marcată de decorul cu striuri scurte dispuse neorganizat și decorul cu pieptănu²¹.

În Oltenia, în afara descoperirilor amintite din nord-estul provinciei, pot fi adăugate cele de la Ostrovul Corbului²² și cele din sud-estul Olteniei. În această zonă de sud-est au fost descoperite, prin cercetări arheologice, materiale Gornea-Orlești la Locusteni-*Predești*, Cârcea-*Viaduct*, din județul Dolj și Reșca-*Romula-Villa suburbana*²³. Din aceste așezări provin fragmente ceramice decorate cu măturica, cu scrijelituri dispuse dezordonat și impresiuni textile²⁴. Alte materiale Gornea-Orlești au fost recuperate prin cercetări de suprafață din așezarea de la Orodul-*Țuțuroaie*, materiale cu decor în formă de fagure, scoarță de copac sau scrijelituri adânci și dezordonate²⁵.

În sud-vestul Olteniei sunt cunoscute câteva materiale de acest fel care provin, în cea mai mare parte, din situri în care au fost efectuate cercetări arheologice.

La Ostrovul Corbului a funcționat un amplu șantier arheologic în perioada dintre anii 1970-1984. Acesta a fost coordonat de Petre Roman iar printre numeroasele materiale arheologice descoperite, aparținând mai multor culturi, s-a aflat și un nivel cu materiale Gorne-Orlești. Acesta avea o grosime de 0,40-0,70 m și reprezenta urmele unei mari așezări²⁶. Din puținele materiale publicate²⁷ remarcăm fragmente ceramice acoperite cu un decor, cu linii realizate din puncte și de benzi incizate verticale, adesea dispuse dezordonat. Unele din acestea au fost descoperite pe plaja din dreptul sitului, altele din săpătură. Dacă ținem seama de grosimea stratului de cultură, acest momentul este important deoarece reprezintă nivel din care evoluează cultura Verbicioara.

În anul 1991 am efectuat cercetări arheologice în localitatea Dobra, comuna Bălăcița, județul Mehedinți, localitate aflată pe Câmpia înaltă a Bălăciței. Situl cercetat se află pe un pînten de deal la baza căruia se află două izvoare cu debit permanent²⁸. Cea mai mare parte a acestui teren a fost ocupată de Școala Generală din localitate și unele anexe ale acesteia. În aceste condiții cercetarea a fost limitată la o suprafață destul de mică. În cadrul materialului ceramic descoperit, remarcăm decorul de incizii care acoperă tot exteriorul vaselor sau sunt dispuse sub forma

²¹ Popa 1998, p. 75.

²² Roman 1987, pp. 335-365; Lazarovici 1987, 84-85; Roman 1988, pp. 217-224; Gumă 1997.

²³ Nica 1996, p. 19.

²⁴ Nica 1996, Pl. 2/1-5, 7, 8; 10/2, 4.

²⁵ Nica 1996, Pl. 3/7, 11, 14; 5/2.

²⁶ Roman 1996, pp. 31-32.

²⁷ Roman 1998, Fig. 6.

²⁸ Crăciunescu 2002, p. 78.

unor grupe de două sau mai multe incizii. Printre aceste materiale remarcăm existența unor fragmente ceramice decorate cu linii realizate din puncte (Pl. I/1-3) care au dimensiuni mai mari sau mai mici. Liniile realizate din puncte se asociază pe unele vase și cu grupe verticale de incizii²⁹ sau grupe de incizii dispuse dezordonat (Pl. I/4). Decorul reprezentat din linii realizate din puncte este specific grupului cultural Gornea-Orlești.

Satul Bucura care aparține de orașul Vânju Mare, jud. Mehedinți. În anul 1977 am efectuat o verificare a unui teren situat în lunca inundabilă a râului Blahnița, în apropierea garajurilor CAP-ului. Am identificat un sit arheologic de câteva mii de m², distrus în bună parte de lucrările de taluzare ale malurilor Blahniței. Așezarea era situată pe o zonă ușor ridicată a terenului, pentru a o putea proteja de nivelul fluctuant al apelor din perioadele bogate în precipitații. Cu această ocazie am strâns mai multe fragmente ceramice decorate cu grupe de incizii dispuse atât vertical cât și dezordonat. Printre acestea se aflau și fragmente decorate cu măturica (Pl. II/4), cu scrijelituri dezordonate (Pl. I/5, 6; II/3), scoarță de copac (Pl. II/2) sau decor textil (Pl. II/1). Pe un alt fragment de vas, chiar sub buză, se află o linie lucrată prin imprimarea în pasta crudă a unei unelte de formă triunghiulară³⁰.

În cadrul unei periegheze desfășurate în anul 1978 în localitatea Breznița de Ocol, a fost descoperit un sit arheologic situat pe malul pârâului Crihala, care are un debit foarte mic. Situl este situat în punctul „La Roateș”. Satul fiind înconjurat pe trei laturi de dealuri, apa rezultată din precipitații a antrenat pământ erodat care s-a depus în această suprafață plată³¹ în care se află situl. Peste nivelul arheologic se află o depunere de steril groasă de circa 2,20 m. Pârâul amintit a săpat un ogaș adânc de 4-6 m în zona sitului. Aici s-a putut observa un vas prins în profilul ogașului, la adâncimea de circa 2 m. Cu mari eforturi au fost recuperate toate fragmentele ceramice și o râșniță de mari dimensiuni. Toate aceste materiale se aflau pe suprafața unei locuințe incendiate. Din fragmentele ceramice a fost restaurat un vas în cadrul Laboratorului de conservare-restaurare al Muzeului Regiunii Porților de Fier. Acesta are următoarele dimensiuni: Î=26,5 cm; DB=12 cm; DG=25 cm. Vasul are fundul plat corpul aproape sferic, gât tronconic și buză dreaptă (Pl. II/5). Începând de la bază, corpul este decorat cu impresiuni textile pe trei sferturi din înălțimea totală. Deasupra acestui decor se aflau patru apucători în formă de șa. Acestea erau unite cu baza gâtului prin câte trei linii incizate. În anul 1993, cu fonduri foarte limitate, am deschis o secțiune de control. După îndepărtarea unui strat de steril gros de 2 m, am constatat existența unui nivel arheologic roman, unul hallstattian și ultimul din epoca bronzului. Din acest ultim nivel au apărut fragmente ceramice decorate cu linii superficial incizate dispuse distanțat între ele dar și grupe de linii paralel incizate, caracteristice culturii Verbicioara. Forma acestui vas este asemănătoare cu unele amfore din cultura Hatvan³².

²⁹ Crăciunescu 2002, Pl. XI/3.

³⁰ Crăciunescu 1996, Pl. II/1.

³¹ Crăciunescu 1994, p. 30.

³² Kalicz 1984, Pl. LV/8, 10.

În localitatea Crivina, com. Burila Mare, jud. Mehedinți se află un sit arheologic situat pe malul Dunării, la km. fl. 895, la baza Pichetului de grăniceri. Situl a avut o suprafață considerabilă și locuiri aparținând culturilor Criș, Coțofeni, grupul Gornea-Orlești, Verbicioara, Žuto Brdo-Gârla Mare, Basarabi și din Feudalismul timpuriu. Prin crearea lacului de acumulare Porțile de Fier II situl a fost distrus treptat, în funcție de nivelul apei acestuia. În ultimii ani am verificat terenul de câteva ori în speranța că voi putea recupera artefacte scoase la lumină de eroziunea continuă a malului. În urmă cu 10-15 ani se găseau pe plaja din acel moment, fragmente ceramice aparținând culturilor menționate. După erodarea malului din ultimii doi ani nu ar fi exclus ca situl să fie complet distrus.

De mare ajutor pentru cunoașterea locuirilor din acest sit îl constituie materialele arheologice aflate în depozitul Școlii Generale Crivina. Cadrele didactice și elevii din această școală au strâns, de-a lungul timpului, unele din materialele ceramice aflate pe malul Dunării, lucru pentru care trebuie felicitate generațiile respective.

Dar din cercetări de teren pe care le-am realizat anterior am strâns mai multe materiale. Între acestea se află fragmente decorate cu măturica (Pl. III/2), altele cu incizii mai mult sau mai puțin organizate (Pl. II/6; III/3), fragmente cu un decor de impresiuni textile (Pl. III/1) și incizii executate cu pieptănul și dispuse dezordonat (Pl. III/4).

De la școala din localitate am putut să fotografiem doar câteva materiale aflate în vitrinele dintr-o clasă de curs. Doamna profesoară Marcu Ersilia ne-a facilitat accesul la acele piese, dar gestiunea și cheile vitrinelor era în responsabilitatea altei persoane care lipsea în acel moment. În una din vitrine se aflau câteva fragmente de vase mari pe care se aflau cordoane alveolate dispuse orizontal și vertical (Pl. VIII/2)). În altă vitrină se afla un vas de mari dimensiuni cu corpul globular și cu exteriorul decorat cu impresiuni textile (Pl. VIII/1).

În localitatea Rogova, comuna Rogova, județul Mehedinți, au fost efectuate cercetări arheologice în intervalele 1995-1998 și 2000-2007 de către un colectiv de specialiști de la Muzeul Regiunii Porților de Fier condus de Gabriel Crăciunescu.

Zona în care se află situl este reprezentată de o câmpie plată, ușor înclinată de la est către vest, cu deschidere mică în est și mai largă către vest. Zona de aici este flancată de dealuri pe trei laturi de pe care se strânge apa precipitațiilor care are scurgere pe latura de vest unde se află situl nostru.

Încă de la început cercetarea a urmărit să stabilească dimensiunile locuirii Verbicioara, una din cele mai mari așezări din arealul acesteia. Lucrările au pus în evidență faptul că zona a mai fost locuită de populațiile Coțofeni, Gornea-Orlești, Verbicioara cu faza de început și cea târzie, Basarabi și din Feudalismul timpuriu.

În momentul începerii lucrărilor, zona în care se află situl era acoperită de o vegetație foarte înaltă, care nu permitea o privire de informare asupra terenului. De-a lungul anilor terenul a fost arat, drenat și nivelat cu lama buldozerelor. În mai multe zone ale sitului am găsit tuburi din plastic, perforate la partea superioară și plasate pe un mic strat de pietriș, pentru a putea prelua excesul de umiditate. Ținând seama de adâncimea la care se află baza nivelului arheologic, rezultă că

terenul inițial pe care se află situl nu a fost plat. Este foarte posibil să fi fost locuite porțiunile de teren mai înalte, care ofereau o anumită protecție în fața apelor din sezoanele cu precipitații abundente. Pe latura sudică a lui, pe unde curge râul Blahnița, au fost făcute mai multe intervenții pentru a trasa o albie nouă și în linie dreaptă pentru acest râu. La această situație se mai adaugă faptul că în zona centrală cercetată de noi, a funcționat o necropolă de înhumăție din feudalismul timpuriu ale cărei gropi pentru morminte au răvășit nivelele arheologice. Materialele Gornea-Orlești apar ca mici insule pe suprafața acestui sit. A rezultat un sit cu o stratigrafie deranjată și cu materiale amestecate. Dacă mai adăugăm faptul că locuirea Gornea-Orlești a fost de scurtă durată și cu un nivel discontinuu, rezultă o informație foarte subțire despre această perioadă.

Singura locuință a acestei perioade a fost descoperită în anul 2004 în S XXIII, C. 1-3. Avea o formă poligonală (Pl. IX) și era orientată aproape est-vest. Era lungă de 2,93 m și lată de 2,30 m, dimensiuni prinse de noi în secțiune dar cu posibilitatea de a fi mai lungă. Avea fundul la adâncimea de 0,90 m, față de nivelul de călcare care era situat la 0,80 m. Pe întreaga suprafață a acestei locuințe se găseau fragmente ceramice, bucăți de chirpic ars și un fragment de râșniță. Parțial, această locuință suprapunea o locuință Coțofeni.

Încă din primii ani de cercetare au apărut câteva materiale cu decorul grupului Gornea-Orlești. Unele sunt decorate cu impresii textile (Pl. III/5 ; IV/4), altele au un decor realizat cu măturica (Pl. III/6), decor realizat din puncte (Pl. IV/1) sau un decor gen scoarță de copac (Pl. IV/2). Aceste materiale au apărut în campaniile din anii 1995-1997 și au fost publicate în anul 2000³³ precum și în 2004 într-un volum despre cultura Verbicioara³⁴. Conștient că aceste materiale aparțin grupului Gornea-Orlești, am considerat că reprezintă elemente din fondul care a stat la baza formării culturii Verbicioara.

În cepând cu anul 2000 genul acesta de materiale începe să apară frecvent. Ele sunt concentrate în secțiunile XVIII, XXI și XXIII adică în centrul zonei cercetate de noi (Pl. X). Destul de rar au mai apărut materiale cu un decor textil (Pl. IV/3). În schimb predomină fragmentele ceramice decorate cu scrijelituri adânci și dezordonate sau dispuse orizontal (Pl. IV/6 ; V/1-4). Există și situații când scrijeliturile adânci sunt dispuse vertical (Pl. IV/5). Pe unele fragmente decorul a fost trasat cu măturica (Pl. V/5, 6).

Din locuința descoperită în anul 2004 provin mai multe fragmente ceramice. Este de amintit un fragment dintr-un vas de culoare roșie de mari dimensiuni (Pl. VI/4, 5). Era lucrat din pastă de proastă calitate și conținea nisip cu bobul mare. Fragmentul avea buza răsfrântă la exterior iar sub aceasta, la circa 3 cm se afla un brâu alveolat. Din acest brâu cobora un altul, tot alveolat. Un fragment de la alt vas (Pl. VII/2) făcea parte din gâtul unei piese de culoare brună și era lucrat din pastă grosieră. Sub buza acestuia se află un brâu iar în spațiul dintre brâu și corp se află un mic arc de cerc în relief.

³³ Crăciunescu 2000, Pl. XVIII/3; XXIV/3, 5, 7; XXIV/1-3.

³⁴ Crăciunescu 2004, Pl. XXXI/3, 5; XXXIII/4; XXXV/2, 3; XXXVI/3.

De la un vas de mari dimensiuni se păstrează două fragmente care fac parte din buza și corpul acestuia (Pl. VI/1-3). Pe corp are patru apucători cilindrice unite între ele printr-un brâu alveolat. Sub buza evazată scurt se află un brâu alveolat din care coboară patru segmente de brâu alveolat până la apucători. Între apucătorile verticale se află câte o linie în relief de forma literei J. Vasul are culoarea maro și este lucrat din pastă semifină amestecată cu scoică pisată. Tot dintr-un vas de mari dimensiuni se păstrează mai multe fragmente pe care se poate observa o rețea de brăuri alveolate. Un fragment de strecurătoare descoperită în acest sector, este lucrată din pastă de bună calitate și are doar fundul perforat (Pl. V/7).

La distanță de acest grup central, în S XIV, a fost descoperit un fragment din gura unui castron (Pl. VII/3), care are buza îngroșată la exterior pe o porțiune de circa 3 cm. Pe buză se află un brâu crestat iar altul asemănător, puțin mai jos. Fragmentul provine din C 22 și de la adâncimea de 0,90 m și este lucrat din pastă semifină. Se consideră că acest gen de materiale sunt caracteristice sfârșitului etapei a doua a Bronzului timpuriu³⁵.

Fragmentele ceramice descoperite după anul 2000 (Pl. IV/5-6; V/1-6), sunt lucrate din pastă care conține mult nisip, uneori cu bobul mare, iar finisarea acestora este de slabă calitate. Au o culoare maro care uneori tinde către nuanțe de brun. Buzele sunt alveolate la exterior sau au câte un brâu imediat sub buză, tot alveolat și mai rar crestat. La unul din fragmente (Pl. V/2), buza are imprimate mici triunghiuri executate cu un instrument adecvat. Pentru realizarea acestora s-a folosit o pastă de proastă calitate iar finisarea acestora lasă mult de dorit. Excepția o reprezintă un fragment de vas de culoare neagrăși prevăzut cu o toartă care coboară scurt de sub buză (Pl. V/1).

De regulă, adâncimea la care apar materialele acestui grup cultural este de 0,80-0,90 m așa cum se întâmplă în secțiunea XXIII. Dar acolo unde au fost descoperite mai multe materiale, în secțiunea XVIII, adâncimea era de 0,30-0,50 m. Acest lucru s-a datorat faptului că acea zonă a fost deranjată masiv de gropile unor morminte feudale.

Centrul acestei locuiri trebuie să se fi întins și la vest de canalul de drenaj. În acel sector am trasat doar o secțiune, S XXIV, cu lățimea de 1 m. Fiind teren privat, proprietarul s-a prezentat cu poliția și primarul comunei și a interzis continuarea cercetărilor în acel sector. Nici autoritățile amintite nu au putut să obțină acordul acestuia. Este posibil ca acea zonă, unde lunca se lăța și apa ce venea din est se împrăștia scăzând pericolul de inundații, să fi fost mai intens locuită. Argumentele constau în faptul că în secțiunea amintită au fost descoperite gropi de la scheletul unor stâlpi de locuințe precum și bucăți mai mari sau mai mici de chirpic.

Având în vedere descoperirile menționate aici, rezultă că aspectul cultural Gornea-Orlești a fost surprins în aproape toată Oltenia. Mai puține descoperiri ar putea fi menționate pentru nord-vestul Olteniei. Suntem convinși că această situație

³⁵ Ciugudean 1996, Fig. 86/8; Popa 1998, p. 72.

se datorează faptului că nu au fost cercetate mai multe situri aparținând Bronzului timpuriu.

Rezultă că acest aspect cultural pătrunde din vest, prin Banat, după care se răspândește în toată Oltenia. Fiind mai bine cunoscută această ceramică pe valea Mureșului, este posibil ca în nordul Olteniei să fi pătruns pe culoarul reprezentat de valea Oltului. Descoperirile din sudul Olteniei de care am amintit aici, ne determină să considerăm că acest aspect cultural pătrunde și pe valea Dunării după care se răspândește în toată provincia.

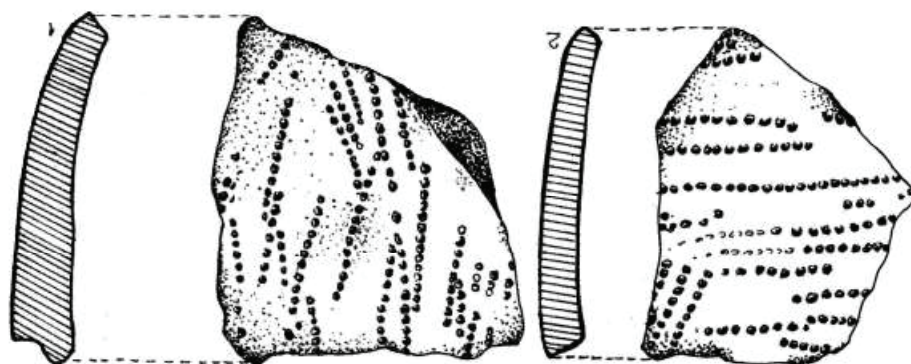
BIBLIOGRAFIE

BADER,
DUMITRAȘCU	1970	T. Bader, S. Dumitrașcu, Săpăturile arheologice la așezarea de tip Otomani de la Medieșul Aurit, în <i>Materiale</i> , IX, 1970, pp. 127-136.
BORONEANȚ	1971	V. Boroneanț, Gornea-Vodneac, un nou aspect al epocii bronzului descoperit în zona Porților de Fier, în <i>Revista muzeelor</i> , 1, 1971, pp. 5-12.
CIUGUDEAN	1996	H. Ciugudean, Epoca timpurie a bronzului în centrul și sud-vestul Transilvaniei, <i>Bibliotheca Thracologica</i> , XIII, 1996.
CIUGUDEAN	2021	H. Ciugudean, Epoca bronzului în Transilvania: o privire de ansamblu, în <i>Apulum</i> , LVIII, 2021, pp. 55-96
CRĂCIUNESCU	1994	G. Crăciunescu, Raport preliminar asupra cercetărilor arheologice de la Breznița de Ocol, în Drobeta, <i>Buletin științific trimestrial</i> , An 1, Nr. 1, 1994, p. 30.
CRĂCIUNESCU	1994b	G. Crăciunescu, <i>Cercetările arheologice din perimetrul satului Nicolae Bălcescu. Contribuții la geneza culturii Verbicioara</i> , în Drobeta, <i>Bul. șt.</i> , I, 2, 1994, pp. 16-20.
CRĂCIUNESCU	1996	G. Crăciunescu, <i>Cultura Verbicioara în județul Mehedinți</i> , Drobeta, VII, 1996, p. 36-37
CRĂCIUNESCU	2000	G. Crăciunescu, Cultura Verbicioara la Rogova, jud. Mehedinți / La culture Verbicioara de Rogova, dép. De Mehedinți, în Drobeta, X, 2000, pp. 9-64.
CRĂCIUNESCU	2002	G. Crăciunescu, Stațiunea din epoca bronzului de la Dobra, jud. Mehedinți, în <i>Drobeta</i> , XI-XII, 2002, pp. 78-104.
CRĂCIUNESCU	2004	G. Crăciunescu, Cultura Verbicioara în jumătatea vestică a Olteniei, <i>Bibliotheca Thracologica</i> , XLI, 2004.
GOGÂLTAN	1993	F. Gogâltan, Foeni, eine frühbronzezeitliche Siedlung aus dem Südwesten Rumäniens. Vorläufiger Bericht, în <i>Thraco-Dacica</i> , XIV, 1993, pp. 51-64.
GOGÂLTAN	1995	F. Gogâltan, Die Frühe Bronzezeit im Südwesten Rumäniens. Stand der Forschung, în <i>Thraco-Dacica</i> , XVI, 1-2, 1995, pp. 55-79.
GUMĂ	1997	M. Gumă, Epoca bronzului în Banat.

- Orizonturi cronologice și manifestări culturale. The Bronze Age in Banat. Chronological levels and cultural entities, Timișoara, 1997.
- HÁJEK 1957 L. Hájek, Hliněné lidské plastiky z doby bronzové v Barci u Košic, Tonplastiken menschlicher Figuren aus der Bronzezeit in Barca bei Košice, în Slovenská Archeologia, ročník V-2, 1957, pp. 323-338.
- HOREDT et al. 1962 K. Horedt, M. Rusu, I. Ordentlich, Săpăturile de la Otomani (r. Marghita), în MCA, V, pp. 317-324.
- KALICZ 1984 N. Kalicz, Die Hatvan-Kultur, în Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans, Beograd, 1984, pp. 191-216.
- LAZAROVICI 1987 N. Kalicz, Die Hatvan-Kultur, în Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans, Beograd, 1984, pp. 191-216.
- LAZAROVICI, SĂCĂRIN 1979 Gh. Lazarovici, C. Săcărin, Epoca bronzului în „clisura Dunării”, în Banatica, V, 1979, pp. 71-114.
- NICA 1996 M. Nica, Date noi cu privire la geneza și evoluția culturii Verbicioara, în Drobeta, VII, 1996, pp. 18-34.
- ORDENTLICH, KACSÓ 1970 I. Ordentlich, C. Kocsó, Cimitirul din epoca bronzului de la Ciumești, în SCIV, 21, 1, 1970, 49-63.
- PETRE 1976 Gh. Petre, Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei, în Buridava, 2, 1976, pp. 7-33.
- PETRE-GOVORA 1995 Gh. Petre-Govora, O preistorie a nord-estului Olteniei, Rm. Vâlcea, 1995.
- PETROVSKY, GUMĂ 1979 R. Petrovsky, M. Gumă, Un nou grup cultural al epocii bronzului în sud-vestul României – descoperirile de tip Balta Sărată, în Studii și comunicări de istorie – Caransebeș. In memoriam Constantin Daicoviciu (1898-1978), III, 1979, p. 53-110.
- POPA 1998 C. I. Popa, Noi descoperiri aparținând bronzului timpuriu în bazinul mijlociu al Mureșului și câteva considerații privind etapa finală a acestei perioade în Transilvania (New discoveries belonging to the Early Bronze Age in the Middle Mureș Basin...), în Apulum, XXV, 1998, pp. 47-85.
- RADU 2002 Adriana Radu, Cultura Sălcuța în Banat, Ed.

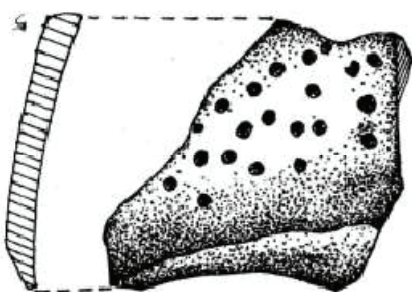
- Banatica, Reșița, 2002.
- ROMAN 1984 P. Roman, Probleme în legătură cu perioada timpurie a epocii bronzului și începuturile culturii Otomani, în SCIVA, 35, 3, 1984, pp. 266-274.
- ROMAN 1985 P. Roman, Perioada timpurie a epocii bronzului „tracic” în Oltenia, în Thraco-Dacica, VI, 1-2, 1985, pp. 116-122.
- ROMAN 1986 P. Roman, Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României, în SCIVA, 37, 1, 1986, pp. 29-55.
- ROMAN 1987 P. Roman, Despre istoricul cercetărilor și stratigrafia unor așezări din Ostrovul Corbului, în SCIVA, 4, 1987 (38), pp. 335-365.
- ROMAN 1988 P. Roman, Ostrovul Corbului (Rumänien) und Malé Kosihiy (Tschechoslowakei), în Slovenska Archeologia, XXXVI, 1, 1988, pp. 217-224.
- ROMAN 1998 P. Roman, Aufzeichnungen aus den Grabungsheften zu den Forschungen in den bronzzeitlichen Ansiedlungen von Ostrovul Corbului und Ostrovul Moldova Veche, în Die Kulturen der Bronzezeit in der Gebiet des Eisernen Tores. Kolloquium in Drobeta-Turnu Severin (November 1997), Bukarest 1998, pp. 17-32.
- ROMAN 1996 P. Roman, Ostrovul Corbului, I/1a. Istoricul cercetății. Spăturile arheologice și stratigrafia, București, 1996, pp. 1-113.
- ROTEA 1993 M. Rotea, Contribuții privind bronzul timpuriu în centrul Transilvaniei, în Thraco-Dacica, XIV, 1-2, 1993, pp. 65-86.
- SCHREIBER-KALICZ 1984 Rózsa Schreiber-Kalicz, Komplex der Nagyrév-Kultur, în Kulturen der Frühbronzezeit des Karpatenbeckens und Nordbalkans, Beograd, 1984, pp. 133-190.
- TUȚULESCU 2019 I. Tuțulescu, Ceramica de tip, Gornea-Orlești din nordul Olteniei, în Miscellanea Historica et Archaeologica In Memoriam Dragoș Petroșanu, Rm. Vâlcea, 2019, pp. 19-32.

PLANŞE

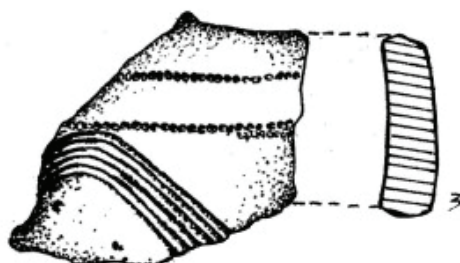

1

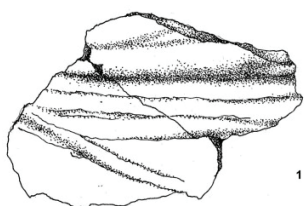
2

3

4

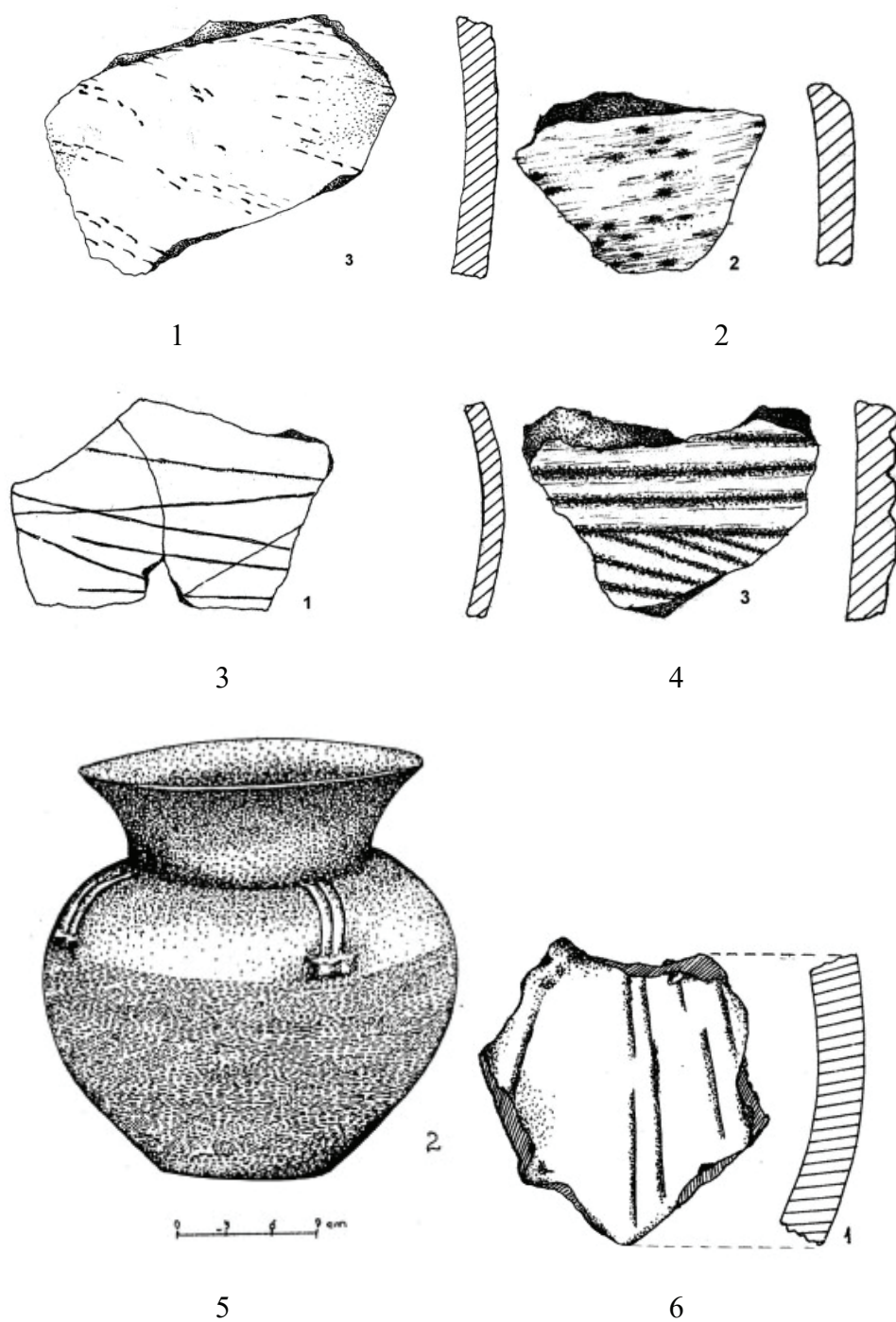
5

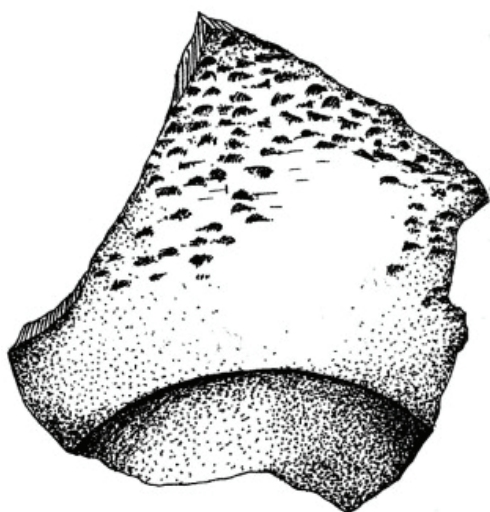
6

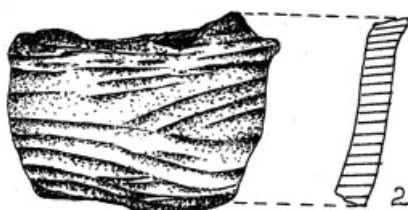
Planşa I

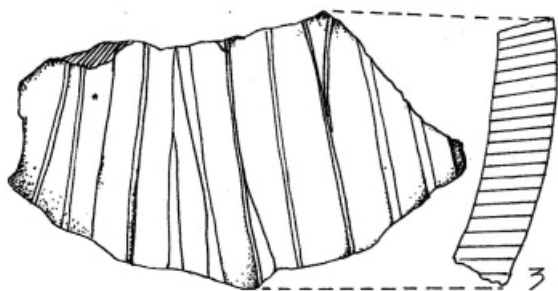
Planşa II

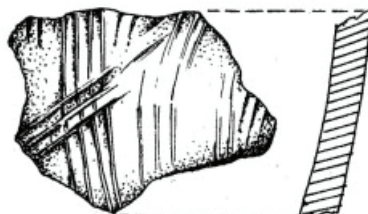
1

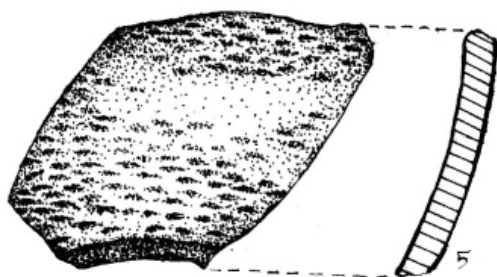
2

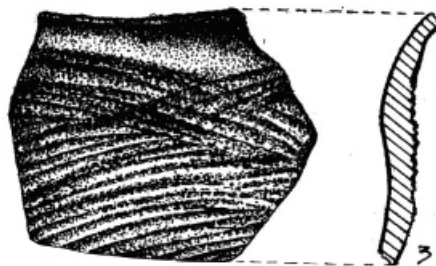
3

4

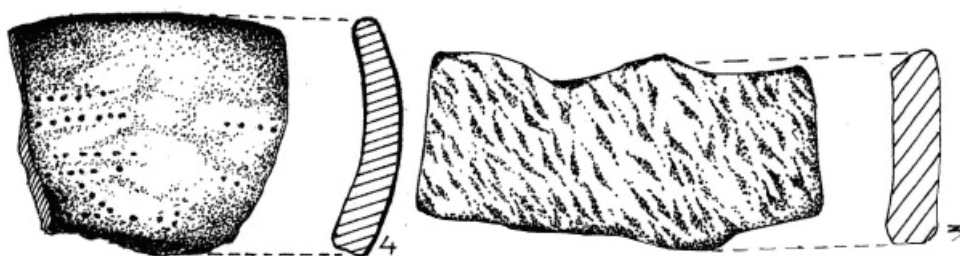

5

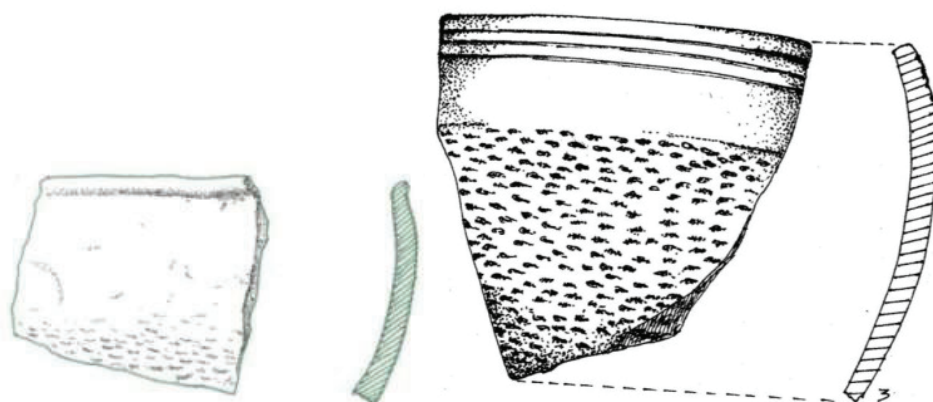
6

Planşa III

1

2

3

4

5

6

Planşa IV

1

2

3

4

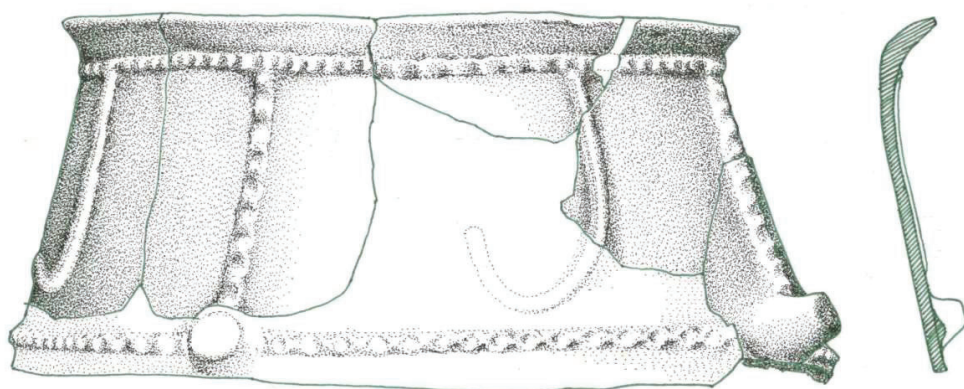
5

6

7

Planşa V

1

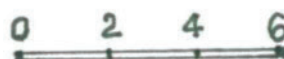
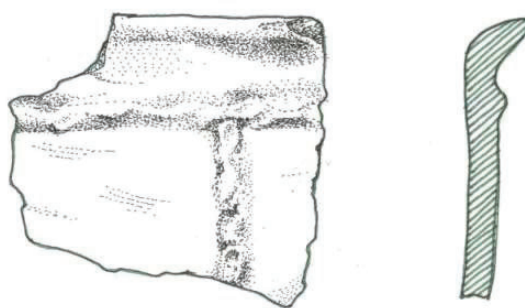

2

3

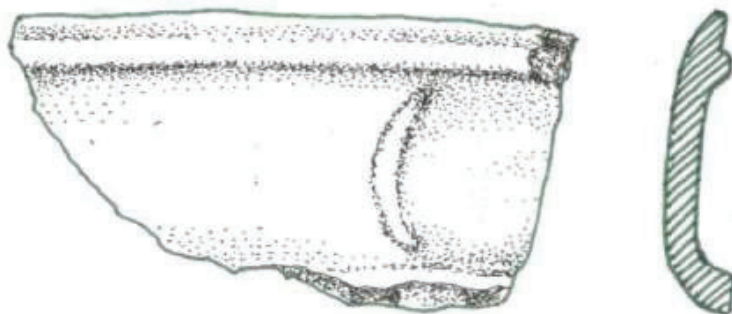
4

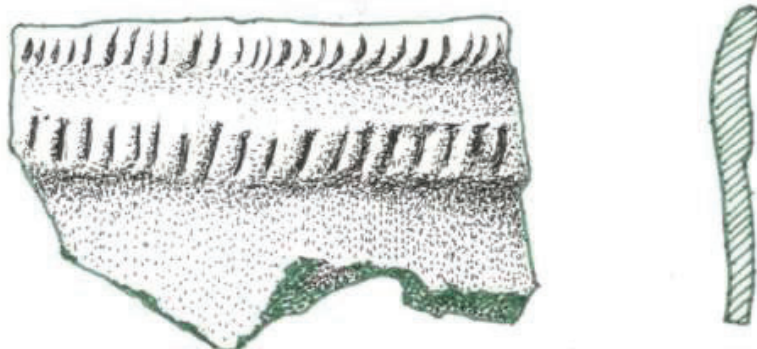
Planşa VI

1

2

3

Planşa VII

1

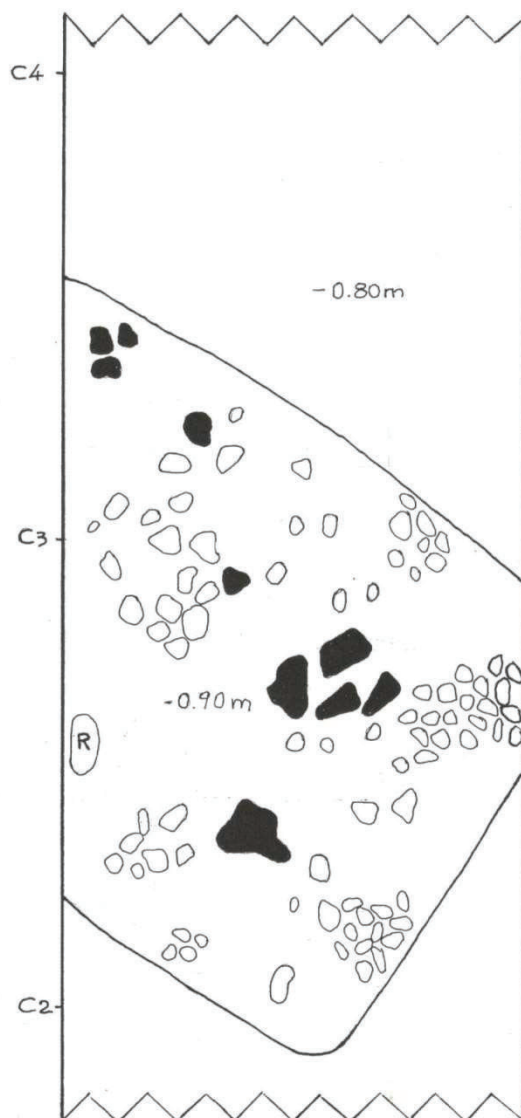
2

Planşa VIII

ROGOVA 2004

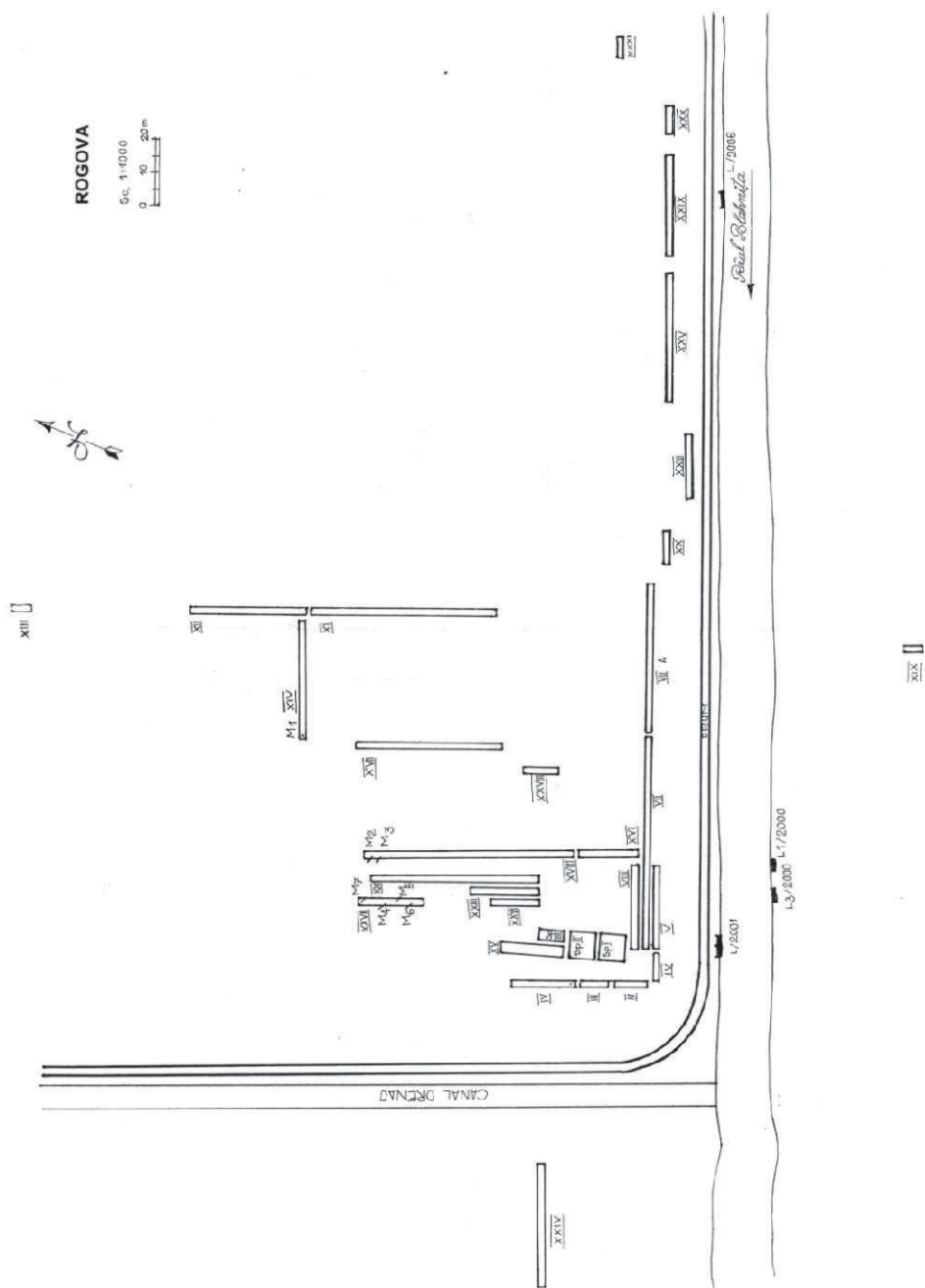
S XXIII L1

0 1m
SCARA 1:25

- - CHIRPIC
- - FRAGMENT CERAMIC
- - RÂȘNITĂ

Planșa IX

Planşa X

